

בחוקותי (117)

יש "לשאת" את בית המדרש לכל מקום

(כו.ג.)

לְשַׁבֵּעַ, משום שאף כשהם אוכלים כזית וכביצה הם שבעים, ולכן דווקא בזמן ברכה ישראל חוששים שלא יהיה שלום בארץ. אך בזמן הקללה, כאשר הם אוכלים הרבה ואינם שבעים, ובכל זאת הם מברכים על כזית וכביצה, לכן יתכן שהאדם יתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי, הואיל ויותר מסתבר שהקב"ה ישא פנים לישראל, מאחר והם מברכים אף טרם ישבעו.

רבי יהונתן אייבשיץ "כתב יד"

תחילת כל חטא נובעת ממרידה

וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי (כו. יד)

אין לי אלא זה המכיר את רבונו ומתכוין למרוד בו (רש"י)

היה הגה"צ רבי ירוחם ליוואוויץ זצ"ל משגיח ישיבת מיר אומר: כאן גילו לנו חז"ל הקדושים את עמקי כוחות הנפש של האדם שלמרות שלמראה עינינו פעולת העבירה, הדבר אשר עשה למעשה נמשכת מחמת איזו הנאה ותאוה על דבר זה או מאיזו סיבה אחרת שבוה, מגלה לנו התורה שלא זה הסיבה הראשונה, אלא הסיבה הראשונה היא כח מיוחד של מרידה בה', הכח הראשון המביא את האדם לידי העבירה הוא ממרידה בה', התחלת העבירה מתחילה בידוע את רבונו ומכוון למרוד בו וכתוצאה מזה כבר באות אחרי כן כל הפעולות.

ספר "לחתך עליון"

וְאִם בְּחֻקֹּתַי תִּמָּאָסוּ (כו. טו)

מטבע האדם שאינו חש בנוח למקרא דברי התוכחה. ישנם כאלה היוצאים מבית הכנסת בשעה שבעל הקורא קורא את התוכחות שבתורה, וישנן קהילות שבהן מבליע בעל הקורא את התיבות בקול נמוך ונחפז בקריאתו, עד שקשה למתפללים לשמוע את הקריאה. החפץ חיים היה נאנח על כך ואומר: דומה הדבר לאדם שהזהירוהו לבל ילך בדרך אשר מרובה הסכנה בה. אך הלא לא היטה אוזנו לדברי האזהרה והלך בדרך ההיא. כדי להתגבר על הסכנה, מצא האיש פתרון: שם מסווה על פניו לבל יראה במכשולים והמזיקים שבדרך. שוטה הוא האיש, שהרי לא די בכך שלא ינצל מן הסכנה, אדרבה, מעתה סכנתו גדולה יותר, שהרי עיניו מכוסות והוא אינו יכול אף לנסות להינצל מן המכשולים והמזיקים.

רב רובין זצ"ל בספר "טללי אורות"

צריך להבין, מדוע נאמרה לשון הליכה לגבי קיום המצוות? רבי נחום זאב ז"ל, בנו של הסבא מקלם, ביאר על פי משל. קבוצת אנשים ישבו ליד השולחן לסעוד את ליבם. לא ניכר היה כל הבדל בין איש לרעהו אולם לאחר הסעודה, כאשר קמו כולם והלכו, נשאר אחד המסובים על מקומו, ללא כל סיבה הנראית לעין. כאשר הביטו מתחת לשולחן הובן הכל, אדם זה היה קטוע רגלים. וביאר, כאשר אנשים יושבים ביחד בבית המדרש, פעמים לא ניכר הבדל בין איש לרעהו, אבל כאשר נאלצים לצאת מבית המדרש אל העולם הגדול. אז ניכר היטב ההבדל בין זה לזה. ישנם אנשים שאינם מצליחים לשמור על רמתם הרוחנית, כשאינם נמצאים בין כותלי בית המדרש. לעומת זאת, ישנם אנשים ש"נושאים עימם" את "בית המדרש" לכל מקום אליו הם הולכים. על דבר זה אמרה התורה: **וְאִם בְּחֻקֹּתַי תִּלְכּוּ**, והכוונה היא שתלכו עם התורה, שיהיו לכם "רגליים" ללכת עם התורה, גם כאשר תאלצו לצאת מכותלי בית המדרש.

ספר "להתענג בתענוגים"

מדוע ישראל חוששים שלא יהיה שלום?

וְאִכְלֶתֶם לֶחְמֶכֶם לְשַׁבֵּעַ... וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאָרֶץ (כו.ה.ו.)

והנה בפרשת נצבים כתוב: "והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך" (דברים כט. יח).

וקשה: מדוע כאשר הקב"ה מברך את ישראל (בפסוק שלנו), מובא שישראל חוששים שלא יהיה שלום בארץ, ואילו דווקא "בשמעו את דברי האלה" האדם יתברך בליבו "שלום יהיה לי" הלא דבר הוא! אך הנה מובא בגמרא (ברכות כ:): אמרו מלאכי השרת להקב"ה, כתבת בתורתך: **"אשר לא ישא פנים"** והלא אתה נושא פנים לישראל, שנאמר **"ישא ה' פניו אליך"** אמר להם: אני כתבתי בתורתי **"ואכלת ושבעת וברכת"**, והם מדקדקים ומברכים אף באכילת כביצה וכזית, היאך לא אשא פנים לישראל? ועל הפסוק **"וְאִכְלֶתֶם לֶחְמֶכֶם לְשַׁבֵּעַ"**, פרש"י: אוכל קמצא והוא מתברך במעיו. ואילו בקללות נאמר היפך הדבר: **"ואכלתם ולא תשבעו"** (פסוק, כו). ועתה יובן העניין: בזמן שיש ברכה לישראל והם אוכלים מעט והאוכל מתברך במעיהם, יש לחשוש שהקב"ה לא ישא להם פנים, הואיל והם מברכים רק כאשר הם שבעים, כדבר הפסוק **"וְאִכְלֶתֶם לֶחְמֶכֶם"**

קללה הקשה ביותר

וְרָדוּ בָכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסְתָּם וְאֵין רִדָּף אֲתָכֶם (כו. יז)

לכאורה מה קללה היא זו: "וְאֵין רִדָּף אֲתָכֶם", אדרבה ברכה יש בזה שאין מי שירדוף אחריהם? אלא ביאר הגר"א על פי מה שנאמר במדרש על הפסוק "והאלוקים יבקש את הנרדף" (קהלת ג. טו), אפילו צדיק ורודף רשע בכל זאת אלוקים יבקש את הנרדף (תנחומה אמור ט'). נמצא שאם היו רודפים אותם היה להם זה לברכה שהרי ה' בא לעזרתם להצילם כי נרדפים, לכן אמר "וְאֵין רִדָּף אֲתָכֶם".

ספר "אוצרות התורה" בשם הגר"א

אז תרצה הארץ את שבתה (כו. לד)

מה טעם נשתנה מצוה שמיטה משאר מצוות שבתורה, שבעטיה באה הגלות? ברם, הלא מצות שמיטה באה ללמדנו כי השם יתברך הוא אדון העולם ולו כל הארץ ומלואה. הרי אם עושה אדם רצונו של מקום מעניק לו השם יתברך את אדמתו לשש שנים נוספת. וכן הלאה. אבל אם איננו עושה רצונו של מקום ואיננו מקיים מצות שמיטה, הרי זאת אומרת שהוא רואה את עצמו אדון לאדמה, ואם כן אין עצה אחרת אלא להגלותו מעל האדמה הזאת, למען יוכח שהיא אינה שלו כלל ועיקר. **מענינה של תורה בשם "חשבה לטובה"**

והיה צרכך חמשים שקל פסך (כו. ג)

הגמרא מבארת (מגילה כג:) שענין ערכין הוא דבר קצוב ואילו ענין דמים הוא השיווי. היה הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל אומר: באה התורה להורות לנו, שבכל אדם ואדם ישנם שתי מצבים. יש את המדרגה הקבועה של האדם ויש המדרגה אליה הוא מגיע בעמלו ובמעשיו, או גדולה מהקבוע לו או ח"ו גרועה ממנו. ובאמת למדרגה הקבועה יכול כל אדם להשיג בקלות, אבל מחוייב הוא להשיג יותר ויותר.

ולמרות שצריך לעמול על זה הרבה וכמאמרם ז"ל (חגיגה ט): איננו דומה מי ששונה פרקו מאה פעמים למאה ואחד, ואם חלילה נפחת ממדרגתו עונשו גדול יותר מכפי שלא הגיע למדרגה הגדולה מהקבועה. ידיעה זו נחוצה לאדם כאשר הוא בונה את עצמו ומתעסק בחינוך הבנים והתלמידים. ראשית, עליו להבין את מדרגתם, ומה מידת כשרונותיהם שחננם השי"ת, מה שקל להם להשיג בלימוד. לאחר מכן ישתדל להביאם אל מדרגה גבוהה יותר ויותר.

ספר "לחתך עליון"

הלכה: כיבוד אב ואם, ישיבה במקום המיוחד להם

כתב השו"ע (יו"ד ס' רמ ס"ב): איזהו מורא לא יעמוד במקום המיוחד לו לעמוד שם בסוד זקנים עם חבריו, או מקום המיוחד לו להתפלל, ולא ישב במקומו המיוחד לו להסב בביתו. ובפסקים ותשובות (אות ג') כתב: כתב הט"ז (סק"ב) שהעמידה והישיבה במקומו אסורים אף שלא בפני האב, ואפילו כשהבן נמצא לבדו בלא שום אדם, כי עצם העמידה והישיבה במקומו הוא איסור, והגם שיש מהאחרונים המתירים שלא בפני אביו כשגם אין שם אנשים אחרים, מכל מקום יש לחוש למחמירים כיון שהוא איסור תורה.

ספר "פסקים ותשובות"

פתגם: הימים החדשים והשנים חולפים, אך הזיכרונות לנצח אותנו מלזים.

ספר "שמחה"

חקירה: שטר

נאמן מדין עדות, או משום חזקה לא חציף איניש לזיופא (פרי משה עדות שבשטר ד-ג)

ספר "קובץ יסודי וחקירות"

סיפור: יתום ולא חזן

יהודי ירושלמי התאונן לפני רבי שמואל מסלנט: אבל אני בתוך שנים עשר לפטירת אבי ז"ל, אבל המתפללים בבית הכנסת אינם מניחים לי לעבור לפני התיבה. מדוע? שאל רבי שמואל. הם טוענים שקולי צורם וכי אני מאריך יתר על המידה. טפח לו רבי שמואל על כתפו ואמר: בני, לפי הדין הנך יוצא ידי חובתך באמירת קדיש בלבד. אמנם על ידי פטירת אביך נעשית יתום, אבל לא נעשית חזן.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קצ)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: גייט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל, ויקטור חי בן יקוטה.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr